

Zastupitelé obcí a střet zájmu

Mgr. Petra Bielinová, advokát

Konference o právu a povinnostech obcí a měst

16. ledna 2015, Praha

Zákon o střetu zájmu

(159/2006 Sb.)

Veřejný funkcionář NESMÍ

Starosta, radní (i neuvolnění) a uvolněný zastupitel nesmí

- upřednostňovat svůj osobní zájem před zájmem veřejným
- využít svého postavení, pravomoci nebo informací získaných při výkonu funkce k získání majetkového či jiného prospěchu,
- odvolávat se na svou funkci v záležitostech, které souvisejí s jeho osobními zájmy (zejména zaměstnání / podnikání)
- za úplatu nebo jinou výhodu dát svolení k uvedení svého jména (zobrazení) v souvislosti s výkonem funkce k reklamním účelům

Uvolněný zastupitel navíc nesmí

- pobírat odměnu za výkon funkce v řídicích, dozorčích a kontrolních orgánech městských / krajských společností
- po dobu 1 roku od skončení výkonu funkce působit v obchodní společnosti, se kterou byla uzavřena smlouva na nadlimitní veřejnou zakázku, o které rozhodoval

Veřejný funkcionář MUSÍ

Veřejný funkcionář (starosta, radní, uvolněný zastupitel) je povinen

- **Vždy oznámit svůj osobní zájem na projednávané věci** (vystoupí v rozpravě, přeloží návrh nebo je oprávněn hlasovat) pokud jeho zájem není obecně zřejmý
- **Oznámení o činnostech 1x ročně** (zda a v čem podniká, zda je společníkem obchodí společnosti, zda působí v orgánech obchodní společnosti, pracovněprávní nebo obdobný poměr)
- **Oznámení o majetku 1x ročně** (vlastnické právo k věcem nemovitým, movitým pokud překročily souhrnně 500 tisíc, vlastnické právo k akciím pokud přesahují částku 50 tisíc, podíl v obchodní společnosti)
- **Oznámení o příjmech, darech a závazcích 1x ročně** (všechny příjmy, pokud přesahují 100 tisíc, nesplacené závazky nad 100 tisíc, dary hodnotnější než 10 tisíc)

Oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích

Termín pro odevzdání oznámení

- Během výkonu funkce pravidelně nejpozději k 30.6. kalendářního roku (většina podává až k datu 30.6.; kdo podá oznámení na počátku ledna, tak většinou významně sníží riziko, že bude postižen za přestupek na základě kontroly veřejnosti a médií)
- Po ukončení výkonu funkce do 30 dnů
- Neodevzdává se prohlášení při nástupu do funkce

Místo oznámení – evidenční orgán

- Ředitel krajského úřadu / ředitel MHMP / tajemník obce
- Oznámení jsou uschována 5 let od ukončení funkce
- Veřejnost má „bez zbytečného odkladu“ bezplatný přístup do registru oznámení (musí však zažádat o přístup příslušný evidenční orgán)

Sankce za porušení zákona o střetu zájmu

Přestupek

- Pokuta až 50 tisíc korun, průměrná pokuta dle výzkumu 1.000 Kč
- Jiné sankce: napomenutí, potrestán projednáním přestupku
- nutno projednat do 1 roku od spáchání (např. datum odevzdání oznámení)
- Projednává obecní úřad s rozšířenou působností dle trvalého pobytu

Co je přestupkem:

- Veřejný funkcionář neoznámil svůj osobní zájem při projednávání věci na radě / zastupitelstvu
- Veřejný funkcionář neodevzdal oznámení o činnostech, majetku a příjmech, případně je oznámení nepravdivé nebo neúplné

Praktické fungování zákona o střetu zájmu, Oživení, 2011

Co bylo prověřováno:

- **Oznámení o činnostech** (zda a v čem podniká, zda je společníkem obchodní společnosti, zda působí v orgánech obchodní společnosti)

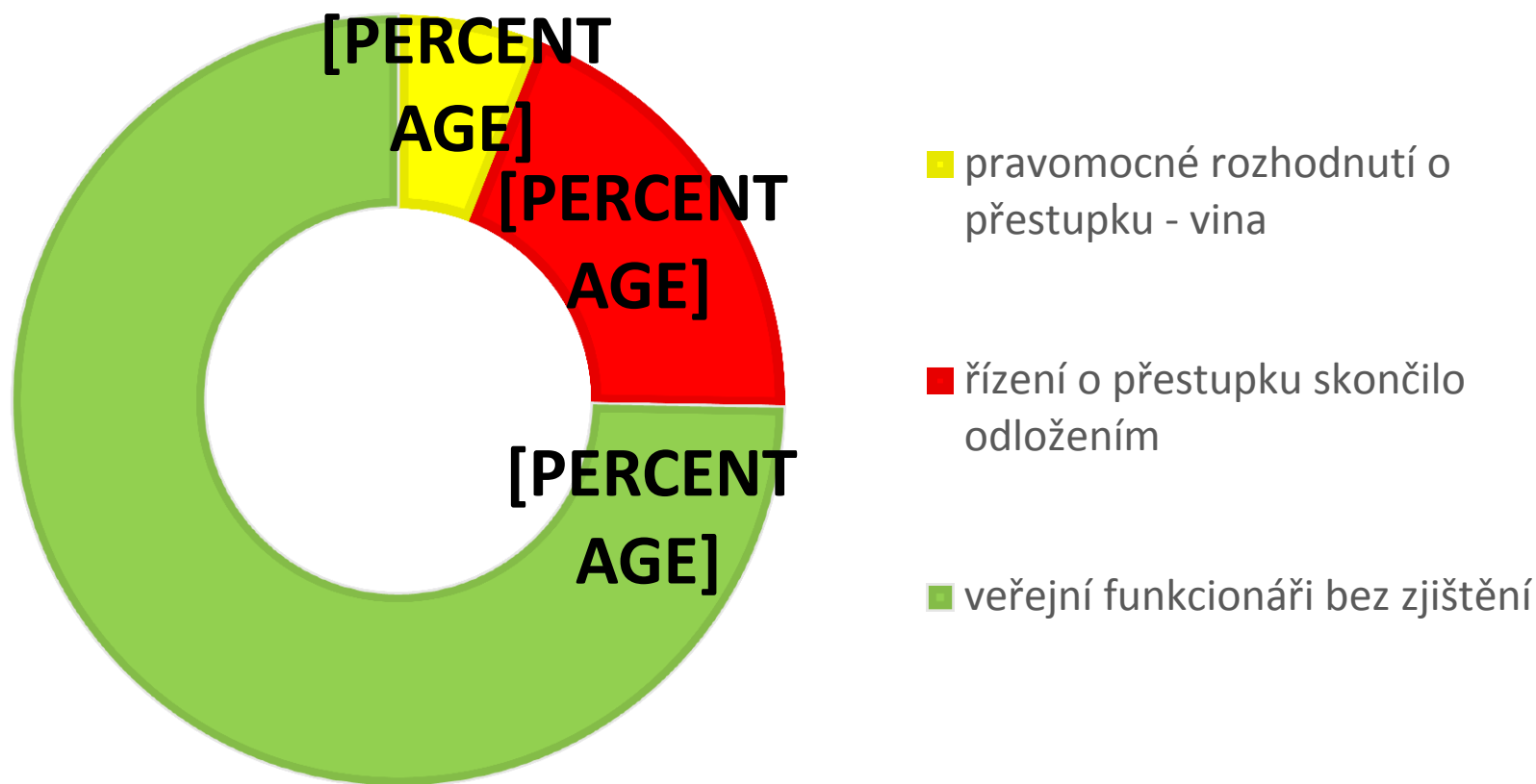
Kdo byl prověřován:

- **483 veřejných funkcionářů** (členi vlády, poslanci, senátoři, radní krajů, někteří vysocí úředníci)

Jak bylo prověřováno:

- Vyžádáním přístupů do registru oznámení na evidenčních orgánech
- Porovnání oznámení o činnostech s veřejně dostupnými informacemi (obchodní rejstřík)
- Oznámení podezření na spáchání přestupku na relevantních obecních úřadech s rozšířenou pravomocí – **122 podezření na přestupek**

Výsledky oznámení o přestupku, Oživení, 2011

Vybrané zahraniční právní úpravy

Belgie – prohlášení o činnosti

- Pozdní odevzdání prohlášení – pokuta plus publikace jmen
- Nepravdivé informace, padělání listin – trestní stíhání (sazba 10-15 let)

Belgie – prohlášení o majetku

- Při nástupu do funkce / po skončení mandátu (a po pěti letech)

Francie – prověřování (ne)slučitelnosti funkcí

- Ústavní soud může zbavit mandátu (nemá za následek nevolitelnost)

Francie – prohlášení o majetku

- Neodevdá prohlášení – ztráta mandátu plus nevolitelnost
- Nepravdivé informace – trestní stíhání

Chorvatsko – prohlášení o majetku

- Dokud není prohlášení odevzdáno, není vyplácen plat

Dánsko

- vše dobrovolné, za nesprávné údaje hrozí pokuta

Zákon o obcích, krajích, hlavním městě Praze

Všichni zastupitelé (i neuvolnění)

§ 83 zákona o obcích, § 34 o krajích, § 51 a § 87 zákona o hlavním městě Praze

- **Vždy oznámit svůj osobní zájem na projednávané věci před zahájením projednávání věci v zastupitelstvu nebo radě**
- Existence osobního zájmu nebrání zastupiteli hlasovat
- Zastupitelstvo nemůže vyloučit zastupitele z rozhodování pro jeho (údajný) střet zájmu (do března 2012 mohlo zastupitelstvo posuzovat, zda existuje nahlášený střet zájmu; ani tehdy ale nemohlo vyloučit zastupitele z rozhodování)

Neoznámení osobního zájmu není ani přestupkem; leda by se jednalo o veřejného funkcionáře dle zákona 159/2006 Sb., o střetu zájmu

Zákon o volbách do zastupitelstev obcí

Neslučitelnost funkcí

1. zastupitel je zařazen do obecního / městského úřadu / magistrátu města / MHMP / pověřeného obecního úřadu / krajského úřadu / finančního úřadu

zařazen do úřadu = zastupitel je zaměstnancem, vůči kterému vykonává personální pravomoc tajemník úřadu nebo starosta

A ZÁROVEŇ

2a. zastupitel vykonává jako zaměstnanec státní správu na území „své“ obce

NEBO

2b. zastupitel byl do své funkce jmenován starostou / primátorem / hejtmanem / radou obce, města, kraje

Neslučitelnost funkcí - příklady

Neslučitelné funkce:

Zastupitel x **vedoucí odboru** městského úřadu

Zastupitel x **výkon agendy** stavebního úřadu

Zastupitel x **matrikář**, ověřování podpisů a listin, Czech point

Zastupitel x **finanční úřad** s výkonem agendy týkající se tohoto území

Zastupitel x **zaměstnanec obecního úřadu s rozšířenou působností** s výkonem agendy týkající se tohoto území

Pokud zastupitel nepředloží doklad o tom, že neslučitelnost funkcí pominula (tj. ukončil pracovní poměr) ani do 3 měsíců, **zastupitelstvo vysloví zánik mandátu** (eventuálně při nečinnosti zastupitelstva vysloví zánik mandátu ředitel krajského úřadu). Zastupitel se může bránit u krajského soudu (2 dny po obdržení usnesení o zániku mandátu).

Neslučitelnost funkcí - příklady

Přípustný souběh funkcí:

Zastupitel x zaměstnanec vykonávající **pomocné, servisní, IT práce**; respektive nevykonává státní správu

Zastupitel x zaměstnanec vykonávající státní správu, toho času **na rodičovské dovolené**

Zastupitel x **strážník obecní policie** (není zaměstnancem zařazeným do obecního úřadu, ale pouze zaměstnancem obce)

Zastupitel x **ředitel příspěvkové organizace** (nejčastěji škola). Je zaměstnancem školy.

Zastupitel x **příslušník PČR, Hasič, Celník, Vězeňská služba, BIS, voják** z povolání (někteří jen jako nezávislí kandidáti)

Zastupitel x **tajemník obecního úřadu jiné obce**

DĚKUJI ZA POZORNOST

Mgr. Petra Bielinová, advokát

petra@bielinova.cz

mob. 605 54 34 19